

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра психології, педагогіки і туризму

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Туристична спадщина світових цивілізацій

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Туристичне обслуговування
Форма здобуття освіти	денна
Статус дисципліни	вибіркова
Мова викладання	українська
Семестр	II
Обсяг дисципліни	кредити – 3 загальний обсяг годин – 90 аудиторна робота – 30 год., у т. ч.: <ul style="list-style-type: none"> - лекції – 14 год., - семінарські заняття – 16 год., - самостійна робота – 60 год.
Форма контролю	залік
Пререквізити	вивчення дисциплін «Основи туризмознавства», «Туристичні регіони світу», «Історія української культури», загальні знання зі всесвітньої історії, історії культури. Здобувачі вищої освіти повинні знати понятійно-категоріальний апарат сфери туризму, систему туристичного районування світу за версією UNWTO, класифікацію та види туристсько-рекреаційних ресурсів, загальний хід історичного процесу людства; вміти оперувати понятійно-категоріальним апаратом, характеризувати суспільні туристсько-рекреаційні ресурси туристичних регіонів світу, користуватися науковими та методичними джерелами при підготовці до семінарських занять, робити аргументовані висновки; володіти елементарними навичками пошуку, систематизації, узагальнення інформації, роботи з джерелами, електронними ресурсами, виділення релевантної інформації, написання та оформлення реферативних повідомлень.
Постреквізити	знання, отримані у процесі вивчення дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій», можуть бути використані під час вивчення нормативних дисциплін «Географія туризму», «Туристичне країнознавство», а також вибіркової дисципліни «Культурно-пізнавальний туризм», «Світова спадщина ЮНЕСКО в туризмі», «Релігійний туризм».

Викладач	Лебедєва Ірина Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент
Контактна інформація	e-mail: iryna.lebedieva@knl.u.edu.ua
Дні занять	згідно розкладу занять
Консультації	згідно графіку консультацій

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій» є ознайомлення здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 Туризм з теорією цивілізаційного розвитку світу і цивілізаційним підходом у туризмознавстві, з основними етапами формування світової культурної спадщини та особливостями її географічного розміщення, з найвизначнішими пам'ятками давніх цивілізацій як туристичних об'єктів.

Предметом вивчення дисципліни є об'єкти культурної спадщини світових цивілізацій у просторовому і часовому вимірах як туристичні об'єкти.

Завданням дисципліни є опанування здобувачами знань про цивілізаційний підхід до типології країн світу, про світові цивілізації, історію їх зародження та характерні особливості розвитку, про культурну спадщину світових цивілізацій як об'єкти туризму та її розподіл по туристичним регіонам світу, про найвидатніші пам'ятки культурної спадщини різних цивілізацій.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Засвоєння навчальної дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій» передбачає формування таких компетентностей: здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; прагнення до збереження навколишнього середовища; здатність працювати в міжнародному контексті; навички використання інформаційних та комунікаційних технологій; здатність використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та виражати власну думку в усній та письмовій формах. Також вивчення дисципліни має на меті формування фахових компетентностей: здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій; здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал; здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній

практиці; здатність аналізувати місце України у загальноєвропейському та світовому цивілізаційному процесі та туристичному просторі.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні знати теоретико-методологічні засади курсу та понятійний апарат навчальної дисципліни; концептуальні підходи до проблеми цивілізаційного розвитку світу; типологію світових цивілізацій та види сучасних цивілізацій; розподіл цивілізацій у просторовому і часовому вимірах; основні етапи та особливості розвитку світових цивілізацій; розподіл світу на етнокультурні регіони; розподіл культурної спадщини світових цивілізацій як об'єктів туризму за туристичними регіонами. Здобувачі повинні вміти: давати характеристику основним світовим цивілізаціям; давати характеристику туристичних ресурсів – об'єктів культурної спадщини світових цивілізацій; проводити аналіз туристичного потенціалу об'єктів культурної спадщини світових цивілізацій; визначати своєрідність об'єктів культурної спадщини світових цивілізацій. Володіти елементарними навичками: користування базовою термінологією з дисципліни; роботи з науковою та методичною літературою, електронними ресурсами; використання отриманих знань під час навчального процесу (в роботі з науково-методичними матеріалами, джерелами аналітичного, статистичного характеру, при підготовці відповідей на теми семінарських занять, при виконанні самостійної роботи) та навчальної практики.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Під час вивчення дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій» здобувачі вищої освіти мають відвідувати лекційні та семінарські заняття, вчасно виконувати всі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Відпрацювання занять, пропущених через поважні причини, відбувається під час консультацій. У разі здачі завдань (практичні роботи, індивідуальні завдання) після встановленого строку без поважних причин кількість балів за їх виконання зменшується (з мах 5 б. ставиться лише 4).

Під час виконання завдань здобувачі повинні обов'язково дотримуватися принципів академічної доброчесності, а саме: самостійно виконувати всі види завдань та форми контролю; посилаючись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про використані методики досліджень і джерела інформації, результати власної навчальної діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема 1. Вступ до дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій». Мета, завдання, понятійний апарат дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій». Сутність і типологія світових цивілізацій. Цивілізаційний підхід у туризмі. Роль ЮНЕСКО у збереженні культурної спадщини людства. Доцивілізаційна (первісна) доба історії людства та її

культурна спадщина як об'єкт туризму.

Тема 2. Культурна спадщина Китайської та Японської цивілізацій як об'єкт туризму. Загальна характеристика та особливості розвитку Китайської цивілізації. Спадщина Китайської цивілізації як об'єкт туризму. Специфіка формування та розвитку Японської цивілізації. Туристична спадщина Японської цивілізації.

Тема 3. Індійська цивілізація та її історико-культурна спадщина. Історико-культурний розвиток Індійської цивілізації. Релігійне розмаїття в Індії. Буддизм як чинник формування і стрижень Буддистської цивілізації. Пам'ятки Стародавньої та Середньовічної Індії, їх використання у сучасному туризмі. Спадщина ЮНЕСКО в країнах Південної та Південно-Східної Азії.

Тема 4. Ісламська цивілізація та її історико-культурна спадщина. Близький Схід – перехрестя світових культур. Туристична спадщина близькосхідних цивілізацій доісламської доби і проблема її збереження. Історичний розвиток та особливості ісламської цивілізації. Шедеври ісламської архітектури та святі місця ісламу.

Тема 5. Православна цивілізація та її туристична спадщина. Історичні особливості становлення і розвитку Православної цивілізації. Пам'ятки дохристиянської доби у країнах Православної цивілізації. Архітектурна спадщина Візантії. Духовні святині та архітектурні шедеври Православної цивілізації.

Тема 6. Західна цивілізація в історії людства та її історико-культурна спадщина. Доба Античності в Західній Європі та її історико-культурна спадщина. Загальна характеристика та особливості формування Західної цивілізації. Туристична спадщина Європейського Середньовіччя. Архітектурні шедеври доби Європейського Відродження. Спадщина Нового часу та Новітньої доби Західної цивілізації у Списку ЮНЕСКО (Західна Європа, Північна Америка, Австралія).

Тема 7. Туристична спадщина Латиноамериканської цивілізації та Африканського континенту. Особливості розвитку Латиноамериканської цивілізації. Культурна спадщина Латинської Америки як туристичний об'єкт. Особливості історичного розвитку країн Африки. Пам'ятки культурної спадщини Африканського континенту.

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Передбачені лекційні та семінарські заняття, виконання самостійної роботи та її захист. Форма підсумкового контролю – залік.

Під час навчання використовуються методи: проблемного викладання, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий,

дослідницький, діалогово-комунікаційний, самонавчання. Семінарські заняття передбачають усне опитування, виконання письмових практичних завдань, захист індивідуальних і групових завдань (презентацій). Самостійна робота включає вивчення теоретичних питань, що стосуються тем лекційних занять, за рекомендованою літературою, виконання індивідуальних завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу. Однією з умов виконання індивідуальних завдань є дотримання принципів академічної доброчесності.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота	50
		2. Модульна контрольна робота (МКР)	50

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здобувача (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань обов'язкової самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувача (на семінарському занятті)

№ п/п	Види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінки
1.	Відповідь на семінарі з основних питань	5	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем
		4	Правильна відповідь, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна
		3	Поверхнева відповідь з порушенням логіки, неаргументована
		2	Неправильна відповідь

2.	Активна участь у роботі семінару (доповнення, відповіді на проблемні питання тощо)	5	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність з матеріалом
		4	Висока активність, що свідчить про фрагментарну обізнаність з матеріалом
		3	Середня активність, що свідчить про необізнаність з матеріалом
		2	Низька активність, що свідчить про неволодіння матеріалом
3.	Експрес-контроль (робота на семінарі протягом 10-15 хв.: тест, поточна контрольна робота, вибіркоче опитування та ін.)	5	Повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
		4	Недостатньо повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
		3	Поверхнева відповідь з порушенням логіки, неаргументована
		2	Незадовільна відповідь за критеріями конкретного виду роботи
4.	Написання повідомлення творчого характеру, виконання індивідуальних проектів	5	Грунтовне повідомлення, в якому повністю розкрито зміст обраної проблеми, зроблено відповідні узагальнення, висновки
		4	Правильне, але недостатньо повне, розгорнуте та ґрунтовне повідомлення
		3	Поверхнєве з порушенням логіки, неаргументоване повідомлення
		2	Поверхнєве з порушенням логіки, численними помилками повідомлення

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

Позааудиторна самостійна робота здобувачів включає виконання завдань, які пропонуються викладачем (письмові практичні роботи, підготовка презентацій, творчі завдання). Позааудиторна самостійна робота оцінюється за традиційною 4-бальною системою: «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). За невиконання завдань самостійної роботи здобувач отримує «0» балів.

Виконані всі вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.	«відмінно»
Виконані основні вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи, тема розкрита достатньо повно, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Водночас допущені деякі недоліки: не обґрунтовано актуальність проблеми, сформульовані висновки нечіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу.	«добре»
Є істотні відступи від вимог до написання позааудиторної самостійної роботи. Зокрема: тема розкрита лише частково, допущені фактичні помилки в змісті позааудиторної самостійної роботи, відсутній висновок, не витриманий обсяг самостійної роботи; є недоліки в оформленні.	«задовільно»
Тема самостійної роботи не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми, не витриманий обсяг самостійної роботи; самостійна робота оформлена неправильно.	«незадовільно»

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та позааудиторну самостійну роботу здобувача як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10¹**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Модульна контрольна робота (МКР) є складником семестрового рейтингу і виконується перед заліком.

До кожного варіанта модульної контрольної роботи входить по три питання, що відповідають **репродуктивному** (рівень А), **алгоритмічному** (рівень В) й **творчому** (рівень С) **рівням складності**. Кожне питання модульної контрольної роботи оцінюється по багатобальній системі.

Структура модульної контрольної роботи:

Завдання репродуктивного рівня (А): максимальна кількість балів – 10.

Завдання алгоритмічного рівня (В): максимальна кількість балів – 15.

Завдання творчого характеру (С): максимальна кількість балів – 25.

¹ Наприклад, протягом семестру здобувач отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить **4,33**, з округленням до десятої частки – **4,3**. Отриману оцінку множимо на **10: 4,3x10=43**. Це число є рейтинговим балом здобувача за роботу протягом семестру.

Максимальна кількість балів за виконану модульну контрольну роботу становить **50 балів**. Наявка на МКР оцінюється в **0 балів**.

Час виконання модульної контрольної роботи – **1 год. 20 хв.**

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Види завдань	Кількість балів	Критерії оцінки
Питання (завдання) репродуктивного рівня (рівень А, мах – 10 б.)	10	відповідь логічна та послідовна, повністю розкриває зміст питання
	7–9	відповідь повна, проте є незначні недоліки та помилки
	4–6	відповідь неповна, містить недоліки та помилки
	1–3	відповідь схематична, містить багато фактологічних помилок та неточностей
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання
Питання (завдання) алгоритмічного рівня (рівень В, мах – 15 б.)	15	відповідь повна, логічна, послідовна; здобувач демонструє відмінне знання фактологічного матеріалу, досконало орієнтується у змісті питання
	11–14	відповідь у цілому правильна, проте недостатньо повна та змістовна
	7–10	відповідь неповна, містить деякі помилки та неточності
	4–6	відповідь неповна, поверхнева, із суттєвими помилками та неточностями
	1–3	відповідь схематична, майже не розкриває зміст питання, містить неточності, помилки
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання
Питання (завдання) творчого рівня (рівень С, мах – 25 б.)	25	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань; здобувач вільно оперує поняттями та категоріями, аргументовано доводить власну точку зору
	21–24	відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить деякі неточності у розв'язанні завдань;

		здобувач аргументовано доводить власну точку зору
	16–20	відповідь змістовна, послідовна, але містить недоліки та неточності у розв'язанні завдань; здобувач демонструє недостатнє обґрунтування власної точки зору
	11–15	відповідь в цілому правильна, але неповна, містить незначні недоліки, рівень самостійності суджень недостатній
	6–10	відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у викладенні матеріалу, рівень самостійності суджень недостатній
	1–5	відповідь поверхнева, нелогічна, містить суттєві помилки та неточності, рівень самостійності суджень низький
	0	відповідь відсутня або не відповідаю змісту питання
Разом		50 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Максимальний рейтинговий бал здобувача становить **100 балів**.

Підсумкова форма контролю – залік в усній формі.

Оцінка в національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала здобувача за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	–	A	} зараховано
82 – 89 балів	–	B	
75 – 81 бал	–	C	
66 – 74 бали	–	D	
60 – 65 балів	–	E	
59 балів і нижче	–	FX.	

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Здобувачі, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо здобувач під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за

дисципліну.

Критерії оцінювання заліку:

№	Критерії оцінювання	Шкала оцінювання	
		«зараховано»	«не зараховано»
1.	Відповідність змісту	Відповідь здобувача повністю відповідає змісту питання. Основні проблеми розкриті чітко та в повній мірі	Відповідь здобувача лише частково відповідає або не відповідає взагалі змісту питання. Основні проблеми визначено нечітко або не визначено зовсім
2.	Повнота і ґрунтовність викладу	Основні питання розкриті повністю і ґрунтовно	Основні питання розкриті лише частково і без належної глибини або взагалі не розкриті
3.	Термінологічна коректність	Здобувач вільно й коректно користується понятійно-категоріальним апаратом дисципліни	Здобувач майже не користується термінологією

Оцінка «зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача в повній мірі відповідає всім зазначеним критеріям.

Оцінка «не зараховано» виставляється за умови, якщо відповідь здобувача не відповідає хоча б одному із зазначених критеріїв.

Умови допуску до заліку

Для допуску здобувачів вищої освіти до заліку з дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій» обов'язковим є виконання ними вимог навчального плану і графіка навчального процесу. Здобувачі мають відпрацювати всі пропущені аудиторні заняття з дисципліни «Туристична спадщина світових цивілізацій». Здобувач вважається **допущеним до семестрового контролю (заліку)**, якщо він **виконав усі види робіт**, що передбачені робочою програмою дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова література

1. Балух В. О. Візантиністика : курс лекцій. Чернівці : Книги – XXI, 2006. 610 с.

2. Балух В. О. Історія античної цивілізації. Т. 1: Стародавня Греція. Чернівці : Наші книги, 2007. 658 с.

3. Балух В. О., Коцур В. П. Історія стародавнього Риму : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Чернівці : Книги – XXI, 2005. 680 с.
4. Гаврюшенко О. А., Шейко В. М., Кравченко О. В. Історія світової культури : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 404 с.
5. Історія світової культури. Культурні регіони : навч. посібник / за ред. Л. Т. Левчук. Київ : Либідь, 1997. 448 с.
6. Крижанівський О. П. Історія стародавнього Сходу : підручник. Київ : Либідь, 2002. 590 с.
7. Левчук Л. Т. Історія світової культури. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
8. Орлова Т. В. Всесвітня історія: Історія цивілізацій : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 446 с.
9. Павленко Ю. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства : навч. посіб. Вид. 3-тє, стереотип. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
10. Пількевич В. Політика ЮНЕСКО в сфері культури. *Європейські історичні студії: Наукове видання Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. URL: <http://doi.org/10.17721/2524-048X.2015.01.190-199>.
11. Рубель В. А. Історія Середньовічного Сходу : підручник. Київ : Либідь, 2002. 734 с.
12. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу. Ніжин : Вид-во Ніжинського держ. ун-ту імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.

Додаткова література

1. 70 чудес света. Из всемирного наследия ЮНЕСКО. Москва : БММ, 2010. 392 с.
2. 70 шедевров мирового искусства. Из всемирного наследия ЮНЕСКО. Москва : БММ, 2010. 360 с.
3. 100 храмов Золотого кольца России. Москва : БММ, 2011. 240 с.
4. Алексеєнко І. Світові цивілізації в історичній динаміці. *Політичний менеджмент*. 2003. № 3. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11639/16-Alekseenko.pdf?sequence=1>.
5. Барг М. А. О категории «цивилизации». *Новая и новейшая история*. 1990. № 5. С. 14–25.
6. Большаник П. В. География туризма : учеб. пособие. Москва : ИНФРА-М, 2017. 355 с.
7. Буданова В. П. История мировых цивилизаций : учебник. Москва : РУДН, 2004. 202 с.
8. Всемирное культурное наследие : учебник / под ред. Н. М. Боголюбовой, В. И. Фокина. Санкт-Петербург : Изд-во СПбГУ, 2015. 368 с.
9. Древние цивилизации / под общей ред. Г. М. Бонгард-Левина. Москва : Мысль, 1989. 479 с.
10. Ионина Н. А. Сто великих городов мира. Москва : Вече, 2001. 474 с.

URL: https://tourlib.net/books_tourism/100gorodov.htm.

11. Кисель В. П. Памятники Всемирного наследия. Минск: БелЭн, 2001. 288 с.

12. Країнознавство: теорія та практика: підручник / М. П. Мальська та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.

13. Ласманис А. Цивилизационный туризм как инновационная форма диалога культур. *Партнерство цивилизаций*. 2013. № 3. С. 367–374. URL: <http://www.intelros.ru/readroom/partnerstvo-civilizacij/p3-2013/21056-civilizacionnyu-turizm-kak-innovacionnaya-forma-dialoga-kultur.html>.

14. Лобжанидзе А. А., Заяц Д. В. Этнокультурные регионы мира : учеб. пособие. Москва : Прометей, 2013. 231 с.

15. Максаковский В. П. Всемирное культурное наследие. Москва : Издательский сервис, 2000. 416 с.

16. Манаков А. Г. Туристские регионы мира. География культурного наследия : учебн. пособие. Псков : ПГПУ, 2011. 320 с.

17. Санкт-Петербург : Энциклопедия. Москва : РОССПЭН; Санкт-Петербург : Бизнес-пресса, 2006. 1024 с.

18. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество / пер. с англ. Москва : Политиздат, 1992. 543 с.

19. Тойнби А. Дж. Постижение истории / пер. с англ. Е. Д. Жаркова. Москва : Прогресс-Культура, 1996. 736 с.

20. Тойнби А. Дж. Цивилизации перед судом истории. Москва : Прогресс-Культура, 1995. 478 с.

21. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / пер. с англ. Т. Велимеева, Ю. Новикова. Москва : АСТ, 2003. 603 с.

22. Художня культура світу. Культурні регіони: арабо-мусульманський, африканський, індійський, далекосхідний, латиноамериканський, північноамериканський : навч. посіб. для ЗНЗ / упоряд.: Н. Є. Миропольська, Е. В. Белкіна, Л. М. Масол. Харків : Ранок, 2010. 192 с.

23. Цивилизационный туризм : учебно-метод. пособие для системы дополнит. профессионального образования / Ю. В. Яковец и др. Москва : ИМСК, ИНЭС, 2016. 332 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. URL: <http://www2.unwto.org/>.

2. Офіційний сайт Світової спадщини ЮНЕСКО. URL: <https://whc.unesco.org/>.

3. Все о туризме – образовательный туристический портал. URL: <https://tourlib.net/>.

4. AirPano: Виртуальные путешествия вокруг света. URL: <https://www.airpano.ru/>.